

ҚОНУНИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДАР БОРАИ ҒАЪОЛИЯТИ ИЛМӢ ВА СИЁСАТИ ДАВЛАТӢ ОИД
БА ИЛМУ ТЕХНИКА

**(Ахбори Маҷлиси Олии Қумҳурии Тоҷикистон, с.2015, №3, мод.219;
с.2018, №5, мод.281)**

(Қонуни ҚТ аз 17.05.2018 № 1530, аз 19.07.2019 № 1636, аз 23.12.2021 № 1838)

Қонуни мазкур асосҳои ташкилӣ, ҳуқуқӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии ғаъолияти илмӣ ва илмию техникӣ, назорати давлатии онро дар Қумҳурии Тоҷикистон муайян намуда, ба фароҳам овардани шароити мусоид барои дастгирии давлатии илм ва афзун намудани сатҳи зеҳнӣю фарҳангии шаҳрвандон равона шудааст (Қонуни ҚТ аз 23.12.2021 № 1838).

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои зерин истифода мешаванд:

- аккредитатсияи субъектҳои ғаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣрасмиёте, ки дар натиҷаи амалигардонии он мутобиқати ғаъолияти субъектҳои соҳаи илм ва (ё) илму техника ба талаботи стандартҳои муқаррарнамудаи қонунгузории Қумҳурии Тоҷикистон расман эътироф карда мешавад;

- аттестатсияи кормандони илмӣ ва (ё) илмию техникӣ таҳассуси олий - баҳодиҳӣ, муайян кардани донишҳои касбӣ, маҳорат ва сатҳи касбии кормандони илмӣ ва (ё) илмию техникӣ таҳассуси олий, инчунин додани дараҷаву унвонҳои илмӣ ба онҳо (Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636);

- дотсент, профессор - унвонҳои илмӣ, ки бо дархости ташкилоти илмӣ ё муассисаи таълимӣ таҳсилоти касбӣ бо тартиби муқарраргардида аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Қумҳурии Тоҷикистондода мешаванд (Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636);

- Кодекси намунавӣ одоби илмӣ - маҷмӯи қоидаву меъёрҳои рафтор, ақидаву принципҳои ахлоқӣ ташкили ғаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ, ки муносибатҳои ҷамъиятиро дар соҳаи таҳқиқоти илмӣ танзим менамояд;

- Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Қумҳурии Тоҷикистон - комиссияе, ки низоми миллии аттестатсияи кормандони илмӣ ва (ё) илмию техникӣ таҳассуси олиро танзим менамояд (Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636);

- коллективи муваққатии илмӣ - иттиҳодияи ихтиёрии шахсонӣ воқеӣ бе таъсис додани шахси ҳуқуқӣ, ки бо мақсади амалигардонии ғаъолияти илмӣ бо тартиб ва шартҳои муайяннамудаи қонунгузории Қумҳурии Тоҷикистон ва дар асоси шартномавӣ таъсис дода мешавад;

- корманди илмӣ (муҳаққик) - шахси воқеӣ, ки дар ташкилоти илмӣ, муассисаи таълимӣ таҳсилоти олии касбӣ ё воҳиди сохтори ташкилоти илмӣ кор карда, дорои таҳсилоти олии касбӣ мебошад, натиҷаи ғаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣро ба даст меорад ва татбиқ менамояд;

- корҳои илмию таҳқиқотӣ - корҳои вобаста бо ҷустуҷӯи илмӣ, анҷом додани таҳқиқот, озмоишҳо бо мақсади афзун намудани дониши мавҷуда ва андӯхтани дониши нав, санҷиши фарзияҳои илмӣ, муқаррар намудани қонуниятҳои рушди табиат ва ҷомеа, ҷамъбасти илмӣ, асосноккунии илмӣ лоиҳаҳо;

- корҳои таҷрибавию конструкторӣ - маҷмӯи корҳои, ки ҳангоми омодакунӣ ё навсозии маҳсулот, таҳия намудани ҳуҷҷатҳои конструкторӣ ё технологияи намунаҳои таҷрибавӣ, омода намудани ва аз озмоиш гузарондани намунаҳои таҷрибавӣ ва намунаҳои ғоиданок анҷом дода мешаванд;

- лоиҳаву барномаҳои илмӣ ва илмию техникӣ - ҳуҷҷатҳои, ки аз мазмуни қори илмию техникӣ иборат буда, таҳқиқоти илмӣ, илмию техникӣ, таҷрибавию конструкторӣ, маркетингиро бо асосноккунии мақсаду вазифаҳо, муҳимият, нагонӣ, аҳамияти илмию амалӣ ва мувофиқи мақсад будани иҷрои корҳои банақшагирифта дар бар мегиранд;

- мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи илм ва (ё) илму техника мақоми давлатие, ки сиёсати давлатӣ ва ҳамроҳангсозии байнисоҳавиро дар соҳаи илм ва (ё) илму техника амалӣ менамояд;

- мақоми ваколатдори давлатии назорат дар соҳаи маориф ва илм мақоми иҷроияи марказии ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки сиёсати давлатии назорат дар соҳаи маориф ва илмро бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд (*Қонуни ҚТ аз 23.12.2021 № 1838*);

- мақомоти ваколатдори соҳавӣ оид ба фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ - мақомоти давлатие, ки сиёсати давлатиро оид ба илм ва фаъолияти илмию техникӣ дар соҳаи дахлдор амалӣ менамоянд;

- маърузаи миллӣ оид ба илму техника - ҳисоботи ҳарсолае, ки таҳлили ҳолат ва тамоюли рушди илми ҷаҳонӣ ва миллӣ, пешниҳод оид ба тақомули иқтисодии илмию техникӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон, асосноккунии самтҳои афзалиятноки рушди илмро дар бар мегирад;

- натиҷаи илмӣ ва (ё) илмию техникӣ - маҳсули фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ дорои донишу дастовардҳои нав, ки дар ҳама гуна ҳомили иттилоотӣ сабт шудааст;

- номзади илм, доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисос, доктори илм ва доктори ҳабилитат, дараҷаҳои илмие, ки бо дархости шӯроҳои диссертатсионӣ бо тартиби муқарраргардида аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қорамандони илмӣ (муҳаққиқон) ва (ё) илмию техникӣ пас аз ҷимояи рисолаи илмӣ (диссертатсия) дода мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 17.05.2018 № 1530, аз 19.07.2019 № 1636*);

- рафтори ношоҷаи илмӣ - амали ношоҷаи қораманди илмӣ (муҳаққиқ), ҳамчун сохтакорӣ маълумот, қасдан таҳриф қардани ҳақиқат, азхудкунии муаллифӣ (асардӯздӣ), инчунин харидан ва фурӯхтани таҳқиқоти илмӣ (рисолаҳои илмӣ (диссертатсияҳо), лоиҳаҳои дипломӣ, хатмкунӣ ва курсӣ) бо мақсади минбаъд ҷимояи ошқори он аз номи худ (*Қонуни ҚТ аз 17.05.2018 № 1530, аз 19.07.2019 № 1636*);

- сиёсати давлатӣ оид ба илму техника - интихоби самтҳои афзалиятноки рушди илму техника ва дастгирии давлатии онҳо, инчунин низоми ҷорӣ намудани натиҷаи илмӣ ва (ё) илмию техникӣ дар соҳаҳои хоҷагии халқ;

- субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ - шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, инчунин иттиҳодияҳои онҳо, ки фаъолияти асосии онҳо ба кашфиёти илмӣ ва истифодаи дастовардҳои нави илмӣ ва (ё) илмию техникӣ равона шудааст;

- таҳқиқоти илмӣ - таҳқиқоти илмии амалӣ, бунёдӣ, стратегӣ, ки аз ҷониби субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ дар доираи корҳои таҳқиқоти илмӣ, таҷрибавию конструкторӣ ва технологӣ бо усулу воситаҳои дахлдори илмӣ бо мақсади ба даст овардани натиҷаҳои илмӣ ва (ё) илмию техникӣ амалӣ мегарданд;

- таҳқиқоти илмии бунёдӣ - фаъолияти назариявӣ ва (ё) озмоишӣ, ки ба андӯхтани донишҳои нав оид ба қонуниятҳои асосии рушди табиат, инсон ва ҷомеа равона шудааст (*Қонуни ҚТ аз 17.05.2018 № 1530*);

- таҳқиқоти илмии амалӣ - таҳқиқоте, ки бо мақсади ноил шудан ба ҳадафҳои мушаххас ба истифодаи натиҷаҳои таҳқиқоти илмии бунёдӣ равона шудаанд;

- ташкилоти илмӣ - шахси ҳуқуқие, ки корҳои илмию таҳқиқотӣ, таҷрибавию конструкторӣ, таҷрибавию технологиро иҷро менамояд ва яке аз мақомоти идорақунандаи он мутобиқи ҳуҷҷатҳои таъсисӣ шӯроӣ илмӣ (илмию техникӣ) мебошад, ки бо тартиби муқарраргардида аз аккредитатсияи субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ гузаштааст;

- унвонҷӯии дараҷаи илмӣ - фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникий таҳассуси оӣ, ки берун аз аспирантура, докторантура аз рӯи ихтисос, докторантура ва постдокторантура барои навиштани рисолаи илмӣ (диссертатсия) равона шудааст (*Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636*);

- фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ - фаъолият, ки барои ба даст овардан ва татбиқ намудани дониши нав дар ҳама соҳаҳои илму техника ва истеҳсолот барои ҳалли масъалаҳои технологӣ, конструкторӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоиву сиёсӣ, таъмини фаъолияти илм, техника ва истеҳсолот ҳамчун низоми ягона, аз ҷумла таҳияи ҳуҷҷатҳои меъёриву техникӣ бо мақсади анҷом додани ҷунин таҳқиқот равона гардидааст;

- ҳисобот оид ба натиҷаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ ҳуҷҷате, ки маълумот оид ба татбиқи кори илмию техникӣ, таҳқиқоти илмӣ, илмию техникӣ, таҷрибавию конструкторӣ, маркетингӣ, аз ҷумла иттилоот дар бораи мувофиқи мақсад будани иҷрои минбаъдаи корҳои банақшагирифта ё оид ба натиҷаи лоиҳаву барномаи илмӣ ва илмию техникий анҷомдодашударо дар бар мегирад.

Моддаи 2. Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти илмӣ ва сиёсати давлатӣ оид ба илму техника

Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти илмӣ ва сиёсати давлатӣ оид ба илму техника ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад (*Қонуни ҚТ аз 17.05.2018 № 1530*).

Моддаи 3. Самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ

1. Самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи натиҷаҳои арзёбии ҳолат ва таҳияи дурнамои рушди илмию техникӣ, бо мақсади ҷалб намудани захираҳои давлатӣ ба таҳқиқоти илмие, ки аҳамияти бунёдӣ доранд, барои амалигардони афзалиятҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ ва самтҳои афзалиятноки фаъолияти илмию техникӣ, таҳияи чараёнҳои нави технологӣ ва маҳсулоти рақобатпазир муайян карда мешаванд.

2. Самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи илм ва (ё) илму техника, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва академияҳои соҳавӣ таҳия гардида, бо тартиби муқараргардида аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешаванд.

3. Интихоби самтҳои афзалиятноки рушди илму техника ва асосноккунии иқтисодии онҳо аз рӯи зарурати амалисозии барномаи рушди иҷтимоиву иқтисодии кишвар, инчунин аҳамияти самтҳои алоҳидаи рушди илму техника дар давраи кӯтоҳмуддат ва дарозмуддат асос меёбад.

Моддаи 4. Мақсад ва самтҳои асосии амалисозии сиёсати давлатӣ оид ба илму техника

1. Мақсади асосии сиёсати давлатӣ оид ба илму техника иборат аст аз:

- рушд, ҷойгирони босамар ва истифодаи оқилонаи иқтидори илмию техникӣ кишвар;

- афзун намудани саҳми илму техника дар рушди соҳаҳои хоҷагии халқ;

- таҳкими муносибатҳои мутақобилаи илму маориф;

- рушди инфрасохтори инноватсионӣ;

- афзун намудани самараи истеҳсолоти ҷамъиятӣ;

- беҳтар намудани вазъияти экологӣ;

- таҳкими иқтидори мудофиавии давлат ва таъмини амнияти шахс, ҷомеа ва давлат (*Қонуни ҚТ аз 17.05.2018 № 1530*).

2. Самтҳои асосии амалисозии сиёсати давлатӣ оид ба илму техника инҳо мебошанд:

- ташкил намудани шаклҳои гуногуни паркҳои технологӣ;

- муттаҳид намудани ташкилотҳои ихтисоси маҳдуди илмию лоиҳавӣ ба ташкилотҳои ягонаи илмӣ;

- афзун намудани натиҷабахшии барномаҳои мақсадноки илмию техникӣ;

- ташаккул додани низоми муосири таҳсилоти миёна ва олии касбӣ, бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси кормандони илмӣ (муҳаққиқон);

- тақмил додани низоми интихоби лоиҳаҳои инноватсионӣ ва барномаҳои мақсадноки илмию техникӣ ба таври озмун.

Моддаи 4(1). Назорати давлатӣ дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ

(*Қонуни ҚТ аз 23.12.2021 № 1838*)

Назорати давлатӣ дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ фаъолияти субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникиро оид ба иҷрои

талаботи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон бо мақсади таъмини сиёсати ягонаи давлатӣ пешбинӣ менамояд. Назорати давлатӣ дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ тавассути мақоми ваколатдори давлатии назорат дар соҳаи маориф ва илм амалӣ карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 23.12.2021 № 1838*).

Моддаи 5. Принципҳои асосии танзими давлатии фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ

Танзими давлатии фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ ба принципҳои зерин асос меёбад:

- эътироф намудани илм ҳамчун соҳаи аҳамияти иҷтимоидошта, ки сатҳи тараққиёти қувваҳои истеҳсолкунандаи кишварро муайян мекунад;

- ҳифзи манфиатҳои шахс, ҷомеа ва давлат хангоми анҷом додани таҳқиқоти илмӣ (*Қонуни ҚТ аз 17.05.2018 № 1530*);

- баробарии ҳама субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ дар назди қонун;

- озодии интихоби самтҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ, усулҳои анҷом додани таҳқиқоти илмӣ барои субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ;

- кафолати рушди афзалиятноки таҳқиқоти илмии бунёдӣ;

- ҳамкориҳои ташкилоту муассисаҳои илмӣ ва муассисаҳои таҳсилоти касбӣ;

- ҳавасмандгардонии фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ тавассути фароҳам овардани шароити мусоид ба сармоягузориҳои соҳаи илм ва илму техника;

- ҳатмӣ, беғараз ва босалоҳият будани экспертизаи давлатии барномаҳои илмӣ ва (ё) илмию техникӣ ва лоиҳаҳои инноватсионие, ки аз ҳисоби буҷети давлатӣ маблағгузорӣ мешаванд;

- тайёр кардан ва аттестатсияи кормандони илмӣ ва (ё) илмию техникӣ таҳассуси олии тибқи қонунгузориҳои Чумхурии Тоҷикистон;

- таъмин намудани ҳимояи ҳуқуқии натиҷаҳои фаъолияти илмӣ;

- ҳамгирии фаъолияти илмӣ, илмию техникӣ ва таълимӣ тавассути таъсис додани маҷмааи таълимию илмӣ ва паркҳои технологӣ дар заминаи муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ, ташкилотҳои илмии Академияи илмҳои Чумхурии Тоҷикистон, академияҳои соҳавие, ки мақоми давлатӣ доранд, инчунин ташкилотҳои илмии вазоратҳо ва дигар мақомоти ҳокимияти давлатӣ (*Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636*).

БОБИ 2. САЛОҲИЯТ ВА ВАКОЛАТҲОИ МАҚМОТИ ҲОКИМИЯТИ ДАВЛАТӢ ДАР СОҲАИ ФАЪОЛИЯТИ ИЛМӢ ВА (Ӣ) ИЛМИЮ ТЕХНИКӢ

Моддаи 6. Салоҳияти Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ

Ба салоҳияти Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ мансубанд:

- таҳияи самтҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ ва ташкили анҷом додани он;

- тасдиқ намудани Номгӯи самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ бунёдӣ ва амалӣ;
- тасдиқи қоидаҳои аккредитатсияи субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ;
- таъсиси муқофотҳо дар соҳаи илм, стипендияи давлатии илмӣ ва тасдиқи тартиби додани онҳо;
- тасдиқи қоидаҳои баҳисобгирии давлатии лоиҳаву барномаҳои илмӣ ва илмию техникӣ, ки аз ҳисоби буҷети давлатӣ маблағгузорӣ мешаванд ва ҳисобот оид ба иҷрои онҳо;
- тасдиқи тартиби ташкил ва анҷомдиҳии таҳқиқоти илмӣ ва корҳои таҷрибавию конструкторӣ дар асоси шароитҳои давлат ва бахши хусусӣ;
- хориҷ карда шуд (*Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636*)
- тасдиқи тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (*Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636*);
- тасдиқи тартиби додани унвонҳои илмӣ (*Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636*);
- тасдиқи низомнома оид ба шӯрои диссертатсионӣ (*Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636*);
- тасдиқи тартиби бақайдгирии давлатии рисолаҳои илмӣ (диссертатсияҳои)ҳимояшуда (*Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636*);
- амалӣ намудани ваколатҳои дигари пешбининамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 7. Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ

Ба ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ дохил мешаванд:

- ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани тақлифҳо оид ба сиёсати давлатӣ дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ бо назардошти мақсаду афзалиятҳои рушди иҷтимоиву иқтисодӣ, ҷамъиятиву сиёсии кишвар;
- татбиқи сиёсати давлатӣ дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ;
- таҳия ва ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани қоидаҳои баҳисобгирии давлатии лоиҳаву барномаҳои илмӣ ва илмию техникӣ, ки аз ҳисоби буҷети давлатӣ маблағгузорӣ мешаванд, инчунин ҳамроҳангсозии онҳо;
- таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани Номгӯи самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ бунёдӣ ва амалӣ;
- таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани тартиби аккредитатсияи субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ, инчунин анҷом додани аккредитатсияи онҳо;
- таҳия ва тасдиқи низомномаи намунавӣ оид ба озмоишгоҳҳои (лабораторияҳои) илмӣ;
- таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани тартиби ташкил ва анҷом додани таҳқиқоти илмӣ ва иҷрои корҳои таҷрибавию конструкторӣ дар асоси шароитҳои давлат ва бахши хусусӣ;

- амалӣ намудани ваколатҳои дигари пешбининамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 8. Ваколатҳои мақомоти ваколатдори соҳавӣ оид ба фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ

Ба ваколатҳои мақомоти ваколатдори соҳавӣ оид ба фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ дохил мешаванд:

- иштирок дар таҳияи пешниҳодҳо оид ба ташаккул ва татбиқи сиёсати давлатӣ дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ бо назардошти мақсаду афзалиятҳои рушди соҳаи дахлдор;

- иштирок дар таҳияи самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмии бунёдӣ ва амалӣ дар соҳаи дахлдор;

- ташкили корҳо оид ба таҳияи лоиҳаву барномаҳои илмӣ ва илмию техникӣ, ки аз ҳисоби бучети давлатӣ маблағгузорӣ мешаванд ва татбиқи онҳо дар соҳаи дахлдор;

- тасдиқи ҳисоботҳо оид ба иҷрои лоиҳаву барномаҳои илмӣ ва илмию техникӣ дар соҳаи дахлдор, ки аз ҳисоби бучети давлатӣ маблағгузорӣ мешаванд;

- амалӣ намудани ваколатҳои дигари пешбининамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 8(1). Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатии назорат дар соҳаи маориф ва илм

(Қонуни ҚТ аз 23.12.2021 № 1838)

Ба ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатии назорат дар соҳаи маориф ва илм дохил мешаванд:

- амалӣ намудани сиёсати давлатии назорат дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ;

- назорати иҷрои санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи илм;

- аккредитатсияи субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ;

- назорат ва баҳогузорию фаъолияти илмии муассисаҳо ва ташкилотҳои илмӣ ва (ё) илмию техникӣ;

- амалӣ намудани ваколатҳои дигари пешбининамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон *(Қонуни ҚТ аз 23.12.2021 № 1838)*.

Моддаи 9. Ваколатҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

(Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636)

Ба ваколатҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил мешаванд:

- аттестатсияи кормандони илмӣ ва (ё) илмию техникӣ таҳассуси олий тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани низомнома оид ба шӯрои диссертатсионӣ;

- таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани тартиби додани дараҷаҳои илмӣ;

- таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани тартиби додани унвонҳои илмӣ;
- таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани тартиби бақайдгирии давлатии рисолаҳои илмӣ (диссертатсияҳои Ҷимояшуда);
- ҳамкориҳои байналмилалӣ оид ба аттестатсияи кормандони илмӣ ва (ё) илмию техникаии таҳассуси олий;
- гузаронидани нострификатсияи (баробарарзишии) ҳуҷжатҳо доир ба дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ, ки дар давлатҳои хориҷӣ дода шудаанд;
- таҳия ва тасдиқи шиносномаи ихтисосҳои илмӣ ва (ё) илмию техникаии таҳассуси олий дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз рӯйи онҳо дараҷа ва унвонҳои илмӣ дода мешаванд;
- таҳлил ва мониторинги фаъолияти шӯроҳои диссертатсионии муассисаҳои илмӣ, муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва муассисаҳои таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ оид ба тайёр намудани кормандони илмӣ ва (ё) илмию техникаии таҳассуси олий;
- амалӣ намудани ваколатҳои дигари пешбининамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон (*Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636*).

БОБИ 3. СУБЪЕКТҲОИ ФАЪОЛИЯТИ ИЛМӢ ВА (Ӛ) ИЛМИЮ ТЕХНИКӢ

Моддаи 10. Субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникаӣ

1. Субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникаӣ фаъолияти худро дар шакли дастҷамъӣ ё фардӣ амалӣ менамоянд.
2. Субъектҳои фаъолияти дастҷамъонаи илмӣ ва (ё) илмию техникаӣ инҳо мебошанд:
  - ташкилотҳои илмӣ;
  - иттиҳодияҳои шахсони воқеӣ ва (ё) ҳуқуқӣ, ки бо мақсади амалӣ намудани фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникаӣ таъсис дода мешаванд;
  - коллективҳои муваққатии илмӣ;
  - муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, такмили ихтисос ва бозомӯзии мутахассисон.
3. Кормандони илмӣ (муҳаққиқон), муҳандисию техникаӣ ва кормандони дигаре, ки бо ташкилотҳои илмӣ, муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ, фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникаиро анҷом медиҳанд, инчунин олимоне, ки мустақилона фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникаиро амалӣ менамоянд, шахсони фардӣ амалисозандаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникаӣ мебошанд.
4. Ба субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникаӣ озодии эҷодӣ, Ҷимоя аз рақобати носолим, ҳуқуқҳои баробар барои иштирок дар фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникаӣ кафолат дода мешавад. Субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникаӣ ҳуқуқ доранд, ки хизматрасонии озмоишгоҳҳои (лабораторияҳои) истифодаи дастҷамъиро тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода намоянд.
5. Субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникаӣ ҳуқуқ доранд, ки объектҳои моликияти зеҳнӣ, аз ҷумла ҳуқуқи фуроҳтан ва барои фурош

пешниҳод намуданро бо тартиб ва шартҳои муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода намоянд.

6. Шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванд фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техниро дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон дар баробари субъектҳои дастҷамъӣ ва фардӣ амалӣ мегардонанд, агар қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон тартиби дигарро пешбинӣ накарда бошанд (*Қонуни ҚТ аз 17.05.2018 № 1530*).

7. Иштирокчиёни фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ, инчунин шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие шуда метавонанд, ки ҳуқуқи иштирок карданро дар фаъолияти мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ба сифати сармоягузор, фармоишгар ба даст овардаанд, аз ҷумла онҳое, ки таъминоти иттилоотӣ, барномавӣ, ташкилию усулӣ ва техникӣ фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техниро анҷом медиҳанд.

8. Субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ вазифадоранд, ки корҳои илмию таҳқиқотӣ ва таҷрибавию конструкториро, ки ба таъмини амнияти миллӣ равона шудаанд, тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом диҳанд.

Моддаи 11. Ҳуқуқи ӯҳдадорӣҳои корманди илмӣ (муҳаққик)

1. Корманди илмӣ (муҳаққик) ҳуқуқ дорад:

- ҷустуҷӯи илмӣ ва (ё) илмию техниро анҷом дода, усули таҳқиқотро дар доираи самтҳои таҳқиқоти ташкилоти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ, ки дар он кор мекунад, мутобиқи таҳассуси худ интихоб намояд;

- бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар озмунҳои кушод оид ба корҳои илмию таҳқиқотӣ, таҷрибавию конструкторӣ ва технологӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва берун аз он иштирок кунад;

- бо таклифи тарафи манфиатдор дар таҳияи самту афзалиятҳои сиёсати давлатӣ оид ба илму техника, анҷом додани ташхиси барномаву лоиҳаҳо, арзёбӣ ва пешгӯии натиҷаҳои иҷтимоиву иқтисодии амалисозии онҳо, таҳия намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ иштирок кунад;

- дар мувофиқа бо корфармо дар асоси озмун аз ҳисоби маблағи фондҳои илмӣ ва (ё) илмию техникӣ ва сарчашмаҳои дигаре, ки қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, маблағ гирад;

- бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳия ва татбиқи барномаву лоиҳаҳои байналмилалӣ ва байнидавлатӣ илмӣ иштирок кунад;

- дар тайёр кардани кормандони илмӣ таҳассуси олий ба сифати роҳбари илмӣ (мушовири) унвонҷӯи унвони илмӣ ширкат варзад;

- мутобиқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар озмун барои ишғол намудани вазифаи холии кормандони илмӣ иштирок намояд;

- тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ғайр аз ҷойи кори асосӣ дар коллективҳои муваққатӣ илмӣ ва илмию техникӣ ва (ё) ҷойи кори иловагӣ кор кунад;

- барои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ ҳама намуди захира, аз ҷумла захираи моддӣ, молиявӣ, меҳнатӣ, зеҳнӣ, иттилоотӣ ва табииро бо тартиб ва шартҳои муқаррарнамудаи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷалб намуда, истифода барад;

- ба натиҷаҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникии худ тибқи қонунгузорию Қумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқҳои шахсии молумулкӣ ва ғайримолумулкӣ дошта бошад;

- дар мувофиқа бо корфармо дар конференсу симпозиумҳо ва семинару маҷлисҳо, аз ҷумла чорабиниҳои байналмилалӣ илмӣ ширкат варзад;

- таҳассуси илмиашро тақмил диҳад;

- аз ҳуқуқҳои дигари пешбиниамудаи қонунгузорию Қумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фаъолияти илмӣ истифода намояд.

2. Қорманди илмӣ (муҳаққиқ) ӯҳдадор аст:

- ҳуқуқу манфиатҳои қонунии субъектҳои дигари фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техниро риоя намояд;

- фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техниро бо риоя намудани ҳуқуқу озодиҳои инсон бе расонидани зарар ба ҳаёту саломатии одамони дигар, инчунин муҳити зист амалӣ гардонад;

- ташҳиси барномаю лоиҳаҳо ва рисолаҳои илмӣ (диссертатсияҳо), натиҷаҳои дигари фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техниро воқеъбинона анҷом диҳад (*Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636*);

- талаботи Кодекси намунавии одоби илмиро риоя намояд;

- вазифаҳои дигарро дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ тибқи қонунгузорию Қумҳурии Тоҷикистон иҷро намояд.

Моддаи 12. Ташкилотҳои илмӣ

1. Ташкилотҳои илмӣ метавонанд ба фаъолияти илмӣ, илмию техникӣ ва инноватсионӣ, аз ҷумла татбиқи ҳуқуқ ба объектҳои моликияти зеҳнӣ, инчунин иҷрои қорҳои илмию таҳқиқотӣ ва таҷрибавию конструкторӣ ҳамчун намуди асосии фаъолият машғул шаванд.

2. Ташкилотҳои илмӣ метавонанд давлатӣ ва ғайридавлатӣ бошанд. Тағйир додани шакли моликияти ташкилотҳои илмӣ тибқи қонунгузорию Қумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

3. Ташкилотҳои илмӣ аз ташкилотҳо (ё муассисаҳо)-и илмию тадқиқотӣ, ташкилотҳо (ё муассисаҳо)-и илмии муассисаҳои таълимӣ таҳсилоти олии касбӣ, ташкилотҳо (ё муассисаҳо)-и таҷрибавию конструкторӣ, лоиҳавию конструкторӣ, лоиҳавию технологӣ ва ташкилотҳои дигар, ки фаъолияти илмӣ ва илмию техниро амалӣ мегардонанд, иборат мебошанд.

4. Ташкилотҳои илмӣ фаъолияти худро тибқи қонунгузорию Қумҳурии Тоҷикистон ва ҳуҷҷатҳои таъсисӣ амалӣ менамоянд.

5. Ташкилотҳои илмӣ пас аз бақайдгирии давлатӣ аз аккредитатсияи давлатӣ гузашта, бо тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Қумҳурии Тоҷикистон шаҳодатнома оид ба аккредитатсияи давлатӣ мегиранд.

6. Ташкилотҳои илмӣ ҳуқуқ доранд, ки барои эҳтиёҷоти давлатӣ дар иҷрои қорҳои илмию таҳқиқотӣ, таҷрибавию конструкторӣ ва таҷрибавию технологӣ иштирок кунанд.

7. Дар таҳсилоти илмӣ шӯрои илмӣ (илмию техникӣ) таъсис дода мешавад, ки тартиби таъсис ва салоҳияти онро қонунгузорию Қумҳурии Тоҷикистон ва ҳуҷҷатҳои таъсисӣ муайян мекунанд.

8. Ба ваколати шӯрои илмӣ (илмию техникӣ) мансубанд (*Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636*):

- муайян кардани мавзӯи фаъолияти илмии ташкилот;
- оморасозии тавсияҳо оид ба таъсис додани воҳидҳои сохтори ташкилот бо мақсади таъмини иҷрои қорҳо оид ба мавзӯи фаъолияти илмии ташкилот;
- арзбӣи натиҷаҳои фаъолияти илмии воҳидҳои сохтори ташкилот, коллективҳои муваққатии илмӣ, қормандони алоҳидаи илмии ташкилотҳо ва тасдиқ намудани нақшаи қори илмӣ ва ҳисобот оид ба фаъолияти ташкилот;
- қабул намудани қарор оид ба гузаронидани озмун қори ишғоли вазифаҳои қолии қормандони илмӣ;
- иҷро намудани вазифаҳои қигари пешбиниқамудаи санадҳои қонунгузорӣ ва ҳуҷқатҳои таъсисии ташкилот.

Моддаи 13. Академияҳои илмҳои қорумҳурии Тоҷикистон

1. Академияи илмҳои Қорумҳурии Тоҷикистон ва академияҳои соҳавии илмҳои мақоми давлатидошта қор таҳия ва татқиқи сиёсати давлатӣ оид ба илму техника ва инноватсия, таҳияи самтҳои афзалиятноқи рушди илм, таҳхиси илмию техниқии таҳқиқоти бунёдӣ ва амалии илмӣ, қорҳои илмии қори гирифтани муқофоти илмӣ пешниҳодшуда, таҳияи қоҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ қор соҳаи илму техника, муқтаҳидсозии қасбии олимон қори таъмини рушди иқтимоиву иқтисодии Қорумҳурии Тоҷикистон иштирок менамоқнд.

2. Академияи илмҳои Қорумҳурии Тоҷикистон ва академияҳои соҳавии илмҳои мақоми давлатидошта муқобиқи қонунгузории Қорумҳурии Тоҷикистон таъсис, аз нав ташқил ва қорҳам дода мешаванд.

3. Ба ҳайати Академияи илмҳои Қорумҳурии Тоҷикистон ва академияҳои соҳавии илмҳои мақоми давлатидошта, ташқилотҳои (ё муассисаҳои) илмӣ ва ташқилотҳои (ё муассисаҳои) ҳизматрасонии илмӣ ва соҳаи иқтимоӣ доҳил мешаванд.

4. Сохтори Академияи илмҳои Қорумҳурии Тоҷикистон ва академияҳои соҳавии илмҳои мақоми давлатидошта, тартиби фаъолият ва маблағгузории ташқилотҳои ҳизматрасонии илмӣ ва соҳаи иқтимоии ба ҳайати онҳо доҳилшударо оинномаи академияҳои илмҳои номбурда муайян меқунанд.

5. Академияи илмҳои Қорумҳурии Тоҷикистон ва академияҳои соҳавии илмҳои мақоми давлатидошта ташқилоти ҳудидораи давлатӣ буда, қор асоси қонунгузории Қорумҳурии Тоҷикистон ва оинномаи ҳуд амал меқунанд.

6. Академияҳои илмҳои Қорумҳурии Тоҷикистон таҳқиқоти илмии бунёдӣ ва амалиро оид ба масъалаҳои муҳимтарини қанҳои табиӣ, техниқӣ ва гуманитарӣ анқом дода, қор ҳамоҳангсозии таҳқиқоти илмии бунёдӣ, қи аз тарафи ташқилотҳои илмӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии қасбӣ аз ҳисоби бучети давлатӣ маблағгузоришаванда иҷро мешаванд, ширқат меварзанд.

7. Маблағгузории Академияи илмҳои Қорумҳурии Тоҷикистон ва академияҳои соҳавии илмҳои мақоми давлатидошта тибқи қонунгузории Қорумҳурии Тоҷикистон амалӣ меқардад.

8. Академияҳои илмҳои Қорумҳурии Тоҷикистон ҳар сол ба мақоми вақолатдори давлатӣ қор соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техниқӣ оид ба таҳқиқоти илмии анқомдодашуда ва натиҷаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техниқӣ ҳисобот медиҳанд.

9. Натиҷаҳои таҳқиқоти илмии Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва академияҳои соҳавии илмҳои мақоми давлатидошта, ки бо истифодаи маблағи буҷети давлатӣ иҷро шудаанд, мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба давлат супорида мешаванд.

10. Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ омодаасозӣ ва наشري маърузаи ҳарсолаи миллӣ оид ба илму техникаро ҳамроҳанг месозад.

11. Ба академияҳои илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ташкилотҳои илмии онҳо, ташкилотҳои хизматрасонии илмӣ ва соҳаи иҷтимоӣ тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон қитъаҳои замин вобаста карда мешаванд.

Моддаи 14. Академияҳои ҷамъиятии илмҳо

1. Академияҳои ҷамъиятии илмҳо дар соҳаҳои дахлдори илму техника тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода мешаванд.

2. Академияҳои ҷамъиятии илмҳо ҳуқуқ доранд, ки бо ташкилоту идораҳо ва корхонаҳо шартнома ба имзо расонда, барои онҳо таҳқиқоти илмӣ анҷом диҳанд ва дар асоси озмун дар татбиқ намудани барномаҳои илмӣ ва (ё) илмию техникӣ иштирок намојанд.

Моддаи 15. Коллективи муваққатии илмӣ

1. Коллективи муваққатии илмӣ бо мақсади таъмин намудани иҷрои саривақтии корҳо оид ба ҳалли мушкилоти минбаъдаи илмию техникӣ ва иҷтимоию техникӣ, иҷрои корҳои илмию тадқиқотӣ таҷрибавию конструкторӣ ва таҷрибавию технологӣ, ки ба таъсис ва азхудкунии намудҳои нави маҳсулот ва технология, қарорҳои нави ташкилию техникӣ дорои хусусияти истеҳсолӣ ва иҷтимоиву иқтисодӣ раціонагардида таъсис дода мешавад.

2. Тартиби таъсис додан ва шартҳои фаъолияти коллективҳои муваққатии илмӣ тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешаванд.

Моддаи 16. Фаъолияти илмии муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ

1. Намуди асосии фаъолияти, ки аз ҷониби муассисаи таълимии таҳсилоти олии касбӣ амалӣ мегардад, дар баробари фаъолияти таълимӣ, инчунин фаъолияти илмӣ, илмию техникӣ ва инноватсионӣ, аз ҷумла амалисозии ҳуқуқ ба объектҳои моликияти зеҳнӣ, инчунин анҷом додани корҳои илмию таҳқиқотӣ ва таҷрибавию конструкторӣ мебошад.

2. Муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ, инчунин кормандони илмии онҳо дорои ҳуқуқи баробари иштирок дар озмунҳои лоиҳаҳои илмӣ, инноватсионӣ ва барномаҳои илмию техникӣ мебошанд, ки аз ҳисоби буҷети давлатӣ ва сарчашмаҳои дигари манъанакардаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон маблағгузорӣ мешаванд.

3. Муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ ҳуқуқ доранд озмоишгоҳҳои илмӣ, донишқадаҳои илмию таҳқиқотӣ ва ташкилотҳои инфрасохтори инноватсионӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис диҳанд.

4. Муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ ҳуқуқ доранд баробари дар ҷараёни таълим ҷорӣ намудани дастовардҳои пешқадами илм, ба он

олимони ташкилотҳои илмию таҳқиқотӣ аз ҷумла ташкилотҳои илмию таҳқиқотии хоричиро ҷалб намоянд.

5. Ба муассисаи таълимии таҳсилоти олии касбӣ бо пешниҳоди мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи илм ва (ё) илму техника аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мақоми донишгоҳи таҳқиқотӣ дода мешавад.

БОБИ 4. ТАЛАБОТИ ТАХАССУСИ НИСБАТ БА КОРМАНДИ ИЛМӢ (МУҲАҚҚИК)

Моддаи 17. Тахассуси корманди илмӣ (муҳаққик)

1. Тахассуси корманди илмӣ (муҳаққик)-ро муайян мекунад:

- мавҷудияти таҳсилоти олий;
- соҳиб будан ба таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дар доираи аспирантура, докторантура аз рӯи ихтисос, докторантура ва постдокторантура (*Қонуни ҚТ аз 17.05.2018 № 1530*);
- мавҷудияти дараҷаи илмӣ;
- мавҷудияти унвони илмӣ;
- мавҷудияти унвони илмии академии узви ҳақиқӣ (академик) ва узви вобастаи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ё академияҳои соҳавие, ки мақоми давлатӣ доранд;
- ҳаҷм ва сатҳи корҳои илмии нашршуда, таҳқиқоту корҳои иҷрошуда;
- арзёбии ҷомеаи илмӣ дар соҳаи дахлдори дониш.

2. Корманди илмие (муҳаққике), ки дараҷа ва унвони илмӣ дорад, ҳамчун корманди илмии тахассуси олий эътироф мешавад (*Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636*).

Моддаи 18. Тайёр кардани кормандони илмии тахассуси олий

1. Тайёр кардани кормандони илмии тахассуси олий аз ҷониби муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ, ташкилотҳои илмӣ ва ташкилотҳои дигаре, ки бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳукуқи машғул шуданро бо таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ пайдо кардаанд, амалӣ мегардад.

2. Тайёр кардани кормандони илмии тахассуси олий инчунин дар муассисаҳои таълимӣ ва ташкилотҳои илмии хоричӣ анҷом дода мешавад.

3. Тайёр кардани кормандони илмии тахассуси олий дар доираи аспирантура, докторантура аз рӯи ихтисос, докторантура ва постдокторантура бо мақсади таъмин намудани шароити зарурии омодаасозӣ ва ҷимояи рисолаҳои илмӣ (диссертатсияҳо) барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илм, доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисос, доктори илм ва доктори ҳабилитат ташкил карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 17.05.2018 № 1530, аз 19.07.2019 № 1636*).

4. Тайёр кардани кормандони илмии тахассуси олий дар шакли унвонҷӯии дараҷаи илмӣ низ амалӣ мегардад.

5. Тартибу шартҳои тайёр кардани кормандони илмии тахассуси олий бо Қонуни мазкур ва санадҳои қонунгузории дигари Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешаванд.

Моддаи 19. Дараҷаҳои илмӣ

1. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дараҷаҳои илмӣ номзади илм, доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисос, доктори илм ва доктори ҳабилитат эътироф карда мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 17.05.2018 № 1530*).

2. Дараҷаҳои илмӣ, ки дар кишварҳои дигар дода шудаанд, дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф карда мешаванд.

Моддаи 20. Унвонҳои илмӣ

1. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон унвонҳои илмӣ академии узви ҳақиқӣ (академик) ва узви вобастаи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, академияҳои соҳавӣ илмҳо, ки мақоми давлатӣ доранд, инчунин унвонҳои илмӣ дотсент ва профессор дода мешаванд.

2. Унвонҳои илмӣ академӣ ба шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи натиҷаҳои интиҳоботе, ки Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва академияҳои илмҳои соҳавӣ мақоми давлатидошта анҷом медиҳанд, дода мешаванд. Шартҳои муҳим барои додани унвонҳои илмӣ академӣ мавҷудияти дараҷаи илмӣ доктори илм ё доктори ҳабилитат ба ҳисоб меравад (*Қонуни ҚТ аз 17.05.2018 № 1530*).

3. Тартиби додани унвонҳои илмӣ дар академияи ҷамъияти илмҳо бо оинномаи он муайян карда мешавад.

4. Унвонҳои илмӣ, ки дар давлатҳои дигар дода шудаанд, дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф карда мешаванд.

БОБИ 5. АСОСҲОИ АХЛОҚИИ ФАЪОЛИЯТИ ИЛМӢ ВА (Ӣ) ИЛМИЮ ТЕХНИКӢ

Моддаи 21. Принсипҳои ахлоқи фаъолияти илмӣ ва (Ӣ) илмию техникӣ

Принсипҳои ахлоқи фаъолияти илмӣ ва (Ӣ) илмию техникӣ, ки дар ҷараёни таҳқиқот аз ҷониби давлат дастгирӣ карда мешаванд, инҳоянд:

- қобили қабул будани танқид ва мувоҳида, муносибати боэҳтиромона нисбат ба муноқиш (оппонент), роҳбари илмӣ ва унвонҷӯ;

- арзёбии ҳақиқати ақидаҳои илмӣ новобаста ба синну сол, ҷинс, наҷод ва нуфузу унвонҳои корманди илмӣ ин ақидаҳоро асосноккунанда;

- дастоварди умумӣ эътироф шудани натиҷаҳои илмӣ ва (Ӣ) илмию техникӣ;

- беғаразии фаъолияти корманди илмӣ (муҳаққик);

- ошкоро будани таҳлили танқидии таҳқиқот.

Моддаи 22. Меъёрҳои ахлоқие, ки фаъолияти илмӣ ва (Ӣ) илмию техникиро танзим менамоянд

Меъёрҳои ахлоқи зерин бояд дар ҷараёни анҷом додани таҳқиқоти илмӣ риоя шаванд:

- озодии академӣ ҳангоми анҷом додани таҳқиқоти илмӣ;

- риояи аниқи қоидаҳои ба даст овардан ва интиҳоб намудани маълумоте, ки дар фанни мушаххаси илмӣ истифода мешаванд;

- ташкили низоми боэътимоди ҳимоя ва нигоҳдории маълумоти аввалия;

- ҳуҷҷатгузори пурраи натиҷаҳои муҳими илмӣ ва (Ӣ) илмию техникӣ;

- ошкоро будани натиҷаҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ барои арзёбии танқидӣ;
- роҳ надодан ба рафтори ношоёми илмӣ;
- таваҷҷӯҳ ба навоарӣ дар фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ;
- мусоидат намудан ба рушди илмии кормандони ҷавон (муҳаққикон);
- паҳн накардани натиҷаҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ, ки бо шартҳои риояи махфият ба даст оварда шудаанд;
- муқовимат намудан ба худкомагӣ дар илм;
- худдорӣ аз усулҳои фишораварӣ ба муноқиизи илмӣ;
- нашри ҳатмии натиҷаи корхое, ки аз ҳисоби маблағгузориҳои давлатӣ иҷро мешаванд, ба истиснои натиҷаи корхое, ки мӯҳри махфият доранд;
- эътирофи ҳатмии ҳаҷми илмии худ, ки дар нашрияҳои пешина роҳ дода шудаанд.

Моддаи 23. Кодекси намунавии одоби илмӣ

1. Ташкилотҳои илмӣ ўҳдадоранд дар фаъолияти касбии худ принсипи меъёрҳои ахлоқии фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ риоя намоянд.
2. Ташкили фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ ба муқаррароти Кодекси намунавии одоби илмӣ, ки асосҳои ахлоқии рафторро дар ҷараёни фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ муайян мекунад, асос меёбад.
3. Таҳия ва тасдиқи Кодекси намунавии одоби илмӣ аз тарафи Раёсати Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.
4. Кодекси намунавии одоби илмӣ ўҳдадорҳои ахлоқии зерини корманди илмиро дар фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ дар бар мегирад:
  - масъулияти шаҳрвандӣ ва ахлоқии корманди илмӣ (муҳаққик) барои оқибатҳои иҷтимоӣ ва экологии дар амал татбиқ намудани кашфиёти худ;
  - огоҳонидани ҷомеа дар хусуси эҳтимолияти ба зарари инсоният истифода бурдани кашфиёти илмӣ;
  - шахсан масъул будан барои сифати муътамади иттилоот ва маҳсули фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ;
  - масъулияти ахлоқӣ барои тарбия намудани насли ҷавони кормандони илмӣ дар рӯҳияи инсондӯстӣ ва софдилии илмӣ;
  - вобаста набудани ҳақиқати илмӣ ба ғаразу манфиатҳои шахсии корманди илмӣ (муҳаққик);
  - эътироф намудани ҳаҷми илмии худ бо мақсади дубора анҷом надодани таҳқиқоти такрорӣ нолозиме, ки хароҷоти иловагиро талаб мекунад;
  - софдилӣ, хоксорӣ ва хушмуомилагии илмӣ;
  - роҳ надодан ба азхудкунии муаллифӣ (асардӯзӣ);
  - ҳифз намудани ақидаҳои худ, новобаста ба ҳар гуна нуфузу вазъ.
5. Ташкилотҳои илмӣ Кодекси одоби илмиро вобаста ба соҳаи худ ва хусусиятҳои таҳқиқоти илмии анҷомдодашаванда таҳия ва қабул менамоянд.

Моддаи 24. Масъулияти иҷтимоии корманди илмӣ (муҳаққик)

1. Корманди илмӣ (муҳаққик) ғайр аз масъулияти фардӣ дар раванди фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ масъулияти иҷтимоӣ дорад, ки ба донишу имконияти техникӣ ва робитаҳои байналмилалӣ ӯ вобаста аст.
2. Корманди илмӣ (муҳаққик) ўҳдадор аст иттилооти софдилона ва кушоде илмиро оид ба ҳолатҳои зерин паҳн кунад:

- оқибатҳои истифодаи аслиҳои муосир;
- хатарҳо дар соҳаи захираҳо барои рушди минбаъда;
- оқибатҳои экологии рушди саноат ва соҳаи кишоварзӣ;
- шаҳришавӣ ва ғайрисаноатикунонӣ;
- таҳдиди терроризм ва омилҳои дигари хатарнок.

3. Фаъолияти иҷтимоию сиёсии қорманди илмӣ (муҳаққиқ) бояд ба тарбияи насли наврас дар рӯҳияи инсондӯстӣ, эҳтироми арзишҳои умумибашарӣ, ҳифзи сулҳу субот, тартиботи ҷамъиятӣ ва пешгирӣ намудани ҳама гуна шаклҳои таъбиз равона карда шавад.

БОБИ 6. ИДОРАКУНИИ ФАЪОЛИЯТИ ИЛМӢ ВА (Ӛ) ИЛМИЮ ТЕХНИКӢ

Моддаи 25. Идоракунии фаъолияти илмӣ ва (Ӛ) илмию техникӣ ва принципҳои он

1. Рушд ва дастгирии фаъолияти низоми миллии илм бо риояи тақсимоати вазифаҳои стратегӣ, қоршиносӣ ва маъмурии идоракунии фаъолияти илмӣ ва (Ӛ) илмию техникӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардонанд:

- Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи илм ва (Ӛ) илму техника;
- мақомоти ваколатдори соҳавӣ оид ба фаъолияти илмӣ ва (Ӛ) илмию техникӣ;
- Академияи илмҳо ва академияҳои соҳавии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (*Қонуни ҚТ аз 19.07.2019 № 1636*);
- шӯрои илмӣ (илмию техникӣ) ташкилоти илмӣ.

2. Идоракунии фаъолияти илмӣ ва (Ӛ) илмию техникӣ дар асоси мутобиқати принципҳои танзими давлатӣ ва худидоракунӣ сурат мегирад.

3. Идоракунии фаъолияти илмӣ ва (Ӛ) илмию техникӣ озодии эҷодиёти илмиро маҳдуд намекунад.

4. Барои ташкилотҳои илмӣ давлатӣ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон фармоиши давлатии иҷроии таҳқиқоти илмӣ ва қорҳои озмоиширо муқаррар менамояд.

5. Роҳбарони ташкилотҳои илмӣ давлатӣ ва ташкилотҳои илмӣ академияи соҳавии илмҳо, инчунин ташкилотҳои илмӣ ғайридавлатӣ мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва бо тартиби пешбининамудаи оинномаи онҳо таъин (интихоб) ва аз вазифа озод карда мешаванд.

6. Идоракунии фаъолияти илмӣ ва (Ӛ) илмию техникӣ ба принципҳои зерин асос меёбад:

- бартариҳои фаъолияти илмӣ ва (Ӛ) илмию техникӣ бо мақсади афзун намудани рақобатпазирии иқтисодиёти миллий;
- шаффофият, беғаразӣ ва баробарии субъектони фаъолияти илмӣ ва (Ӛ) илмию техникӣ ҳангоми дарёфти дастгирии давлатӣ;
- самара ва натиҷабарии иқтисодии дастгирии давлатии субъектони фаъолияти илмӣ ва (Ӛ) илмию техникӣ ва инноватсионӣ;
- рушди самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ бунёдӣ ва амалӣ;

- бегаразӣ ва мустақилии экспертизаи лоиҳаву барномаҳои илмӣ ва (ё) илмию техникӣ;
- ҳамгирии илм, маориф ва истеҳсолот;
- оmodасозии мутахассисони баландхаттисос оид ба самтҳои афзалиятноки фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ;
- рушди ҳамкориҳои илмӣ ва (ё) илмию техникӣ;
- ҳавасмандкунӣ ва фароҳам овардани шароит барои иштироки соҳибкорон дар рушди фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ ва инноватсионӣ.

Моддаи 26. Таъминоти иттилоотии фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ

1. Субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ ҳуқуқи мубодилаи иттилоотро доранд, ба истиснои маълумоте, ки ба сирри давлатӣ, хизматӣ ё тижоратӣ мансуб мебошанд.

2. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи илм ва (ё) илму техника ва мақомоти ваколатдори соҳавӣ оид ба фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ ташкили маҳзан ва низоми иттилоотии давлатиро дар соҳаи илму техника, ки ҷамъоварӣ, бақайдгирии давлатӣ, коркарди таҳлилӣ, нигоҳдорӣ ва ба истифодабарандагон расондани ахбороти илмӣ ва техникиро амалӣ менамоянд, таъмин мекунанд.

3. Давлат ба субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ дастрас намудани иттилооти мазкур ва ҳуқуқи ба даст овардани онро кафолат дода, ҳуқуқи ворид шудан ба маҳзани низоми байналмилалӣ иттилоотро дар соҳаи илму техника таъмин менамояд.

4. Дар сурати барҳам додани ташкилотҳои илмӣ давлатӣ, ки дар онҳо маҳзани маълумот ва заминаи иттилоотии илмӣ ва (ё) илмию техникӣ амал мекунанд, мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи илм ва (ё) илму техника ва мақомоти ваколатдори соҳавӣ оид ба фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ ҳифзи маҳзани маълумот ва заминаи иттилоотӣ, таҳвили онҳоро бо тартиби муқарраршуда таъмин менамояд.

Моддаи 27. Маблағгузориҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ

1. Бо мақсади таъмин намудани кафолатҳои дахлдори ҳуқуқӣ ва шароити моддӣ рушди илм ҳамасола дар доираи имкониятҳои воқеии молиявии буҷети давлатӣ маблағгузориҳои давлатии фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ анҷом дода мешавад.

2. Маблағгузориҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ инчунин аз ҳисоби маблағи буҷетҳои маҳаллӣ, фондҳои илмӣ, ташкилотҳои илмӣ, сарчашмаҳои дигари манънакардаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

3. Шартнома оид ба татбиқи лоиҳаву барномаҳои илмӣ ва (ё) илмию техникӣ байни субъектҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ ва мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи илм ва (ё) илму техника ё мақомоти ваколатдори соҳавӣ оид ба фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ барои тамоми мӯҳлати амалисозии онҳо, вале на бештар аз се сол ба имзо расонда мешавад.

Моддаи 28. Маҳдудкунии баъзе намудҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ

Ҳуқумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ дорад:

- тартиби анҷом додани таҳқиқоти илмӣ ва истифодаи натиҷаҳои илмӣ ва (ё) илмию техниро, ки ба амнияти Ҷумҳурии Тоҷикистон, саломати шаҳрвандон, муҳити зист таҳдид карда метавонанд, муқаррар кунад;

- дар ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқи истифодаи баъзе натиҷаҳои илмӣ ва (ё) илмию техниро бо роҳи қорӣ намудани низоми махфият нисбат ба онҳо ва назорати иҷрои он маҳдуд кунад;

- талаботи сертификатсионӣ ва метрологиро нисбат ба баъзе намудҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ қорӣ намояд.

Моддаи 29. Натиҷаҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ

1. Ба натиҷаҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ мансубанд:

- донишҳои нави, ки ба таври назариявӣ ё озмоишӣ ба даст оварда шудаанд ва (ё) дар ҳар шакл изҳор шудаанд ва ё дар ҳар гуна ҳомилҳои моддии иттилоотӣ сабт шудаанд, ки имконияти кушодан ва (ё) истифодаи амалии онро фароҳам меоранд;

- намунаву ҷараёнҳои озмоишӣ (лабораторӣ), ки дар асоси донишҳои нави таъсис дода шудаанд, инчунин ҳуҷҷатгузорӣ ба объекту ҷараёнҳои мазкур.

2. Натиҷаҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ қорӣ ва (ё) илмию техниро (муҳаққик) ва ташкилоти илмӣ ниҳой, фосилавӣ ва иловагӣ буда метавонанд.

3. Ба натиҷаҳои ниҳойи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ донишҳо ва (ё) объектҳои дохил мешаванд, ки ҳамчун натиҷаи таҳқиқоти илмӣ бо шартнома ё супориши техникӣ пешбинишуда таъсис дода ё ба даст оварда шудаанд.

4. Ба натиҷаҳои фосилавии фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ донишҳо ва (ё) объектҳои дохил мешаванд, ки дар ҷараёни анҷом додани таҳқиқоти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ бо шартнома ё супориши техникӣ пешбинишуда таъсис дода ё ба даст оварда шудаанд.

5. Ба натиҷаҳои иловагии фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ донишҳо ва (ё) объектҳои дохил мешаванд, ки дар ҷараён ё дар натиҷаи анҷом додани таҳқиқоти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ тибқи шартнома ё супориши техникӣ таъсис дода шудаанд ё ба даст оварда шудаанд, лекин бо ин ҳуҷҷатҳо пешбинӣ нашудаанд ва танҳо бо мақсадҳои истифода бурда мешаванд, ки аз мақсадҳои дар шартнома ё супориши хизматӣ қайдгардида фарқ мекунад.

Моддаи 30. Арзёбии натиҷаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ

1. Арзёбии натиҷаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ бо мақсади муқоисаи беғаразонаи ҳаҷми захираҳои сарфшудаи молиявӣ, моддӣ, зеҳнӣ ва захираҳои дигар, муайян намудани натиҷабархшии илмӣ ва амалии (иктисодӣ, иҷтимоӣ, экологӣ, мудофиавӣ) таҳқиқоти иҷрошудаи бунёдӣ ва амалии илмӣ ва (ё) илмию техникӣ амалӣ мегардад. Арзёбии натиҷаи самтҳои илмӣ ва (ё) илмию техникӣ ҳангоми муайян намудани ояндадор будани онҳо, қабул намудани қарор оид ба давом додан ё қатъ намудани маблағгузорӣ, тафриқаи андозаи фонди музди меҳнат, инчунин аттестатсияи қорӣ ва (ё) илмию техникӣ таҳассуси олий истифода мешаванд.

2. Натиҷаҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ аз рӯи меъёрҳои нави, аҳамияти онҳо барои илм ва амалия, беғарзӣ, ва иҷтимоӣ арзёбӣ мегардад. Арзёбии натиҷаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ бо

тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

3. Ҳангоми қабул намудани натиҷаи корҳои иҷрошудаи илмию таҳқиқотӣ, таҷрибавию конструкторӣ ва таҷрибавию технологӣ мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи илм ва (ё) илму техника ва мақомоти ваколатдори соҳавӣ оид ба фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ арзёбии натиҷаҳои фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникиро ташкил мекунад.

Моддаи 31. Экспертизаи илмӣ ва (ё) илмию техникӣ

Экспертизаи илмӣ ва (ё) илмию техникӣ тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи экспертизаи илмӣ ва илмӣ-техникӣ" анҷом дода мешавад.

БОБИ 7. ҲИФЗИ ИҶТИМОӢ ВА ҲАВАСМАНДГАРДОНИИ КОРМАНДИ ИЛМӢ (МУҲАҚҚИҚ)

Моддаи 32. Ҳифзи иҷтимоии корманди илмӣ (муҳаққик)

1. Музди меҳнати корманди илмӣ (муҳаққик)-и ташкилотҳои давлатии илмӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ, ки фармоиши давлатиро оид ба анҷом додани таҳқиқоти илмӣ аз ҳисоби буҷети давлатӣ иҷро менамоянд, бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохт мешавад.

2. Таъмини нафақа ва таъминоти иҷтимоии корманди илмӣ (муҳаққик) бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

3. Давлат барои корманди илмӣ (муҳаққик) шароит муҳайё карда, мақоми сазоворро барои он кафолат медиҳад ва бо роҳҳои зайл Ҳимоя менамояд:

- барои корманди илмие (муҳаққик), ки дорои дараҷаи илмӣ мебошад ва дар муассисаҳои давлатӣ, ташкилотҳои илмӣ ва (ё) илмию техникӣ, новобаста ба шакли моликият, кор мекунад, имтиёзҳо оид ба иловапулиро барои дараҷаи илмӣ нигоҳ медорад;

- ба корманди илмӣ (муҳаққик), ки дар муассисаи давлатӣ фаъолият менамояд, тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон рухсатии меҳнати асосии ҳарсолаи дарозкардашударо пешниҳод мекунад;

- имтиёзҳои дигарро, тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ менамояд.

Моддаи 33. Ҳавасмандгардонии корманди илмӣ (муҳаққик)

1. Бо мақсади ҳавасмандгардонӣ корманди илмӣ (муҳаққик)-е, ки ба рушди илму техника саҳм гузоштааст, метавонад:

- барои гирифтани ҷоизаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илму техника пешниҳод карда шавад;

- барои гирифтани мукофотҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба мукофотҳои давлатӣ пешниҳод карда шавад;

- барои гирифтани мукофотҳои ҳамасола барои таҳқиқоту корҳои беҳтарини илмӣ, дастовардҳои барҷаста дар соҳаи илм пешниҳод карда шавад.

2. Ба корманди илмӣ (муҳаққик) ташкилоти илмии давлатӣ бо мақсади оmodасозӣ, бозомӯзӣ ва таҷрибаомӯзӣ дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ, марказҳои илмӣ ва озмоишгоҳҳои пешқадам, аз ҷумла ташкилотҳои

илмии хориҷӣ то муддати як сол рухсатӣ пешниҳод карда мешавад. Ҳамзамон, ҷойи қор ва мансаби шахси мазкур бе нигоҳдории музди меҳнат нигоҳ дошта мешавад.

БОБИ 8. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 34. Ҳамкории байналмилалӣ дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ

Ҳамкории байналмилалӣ дар соҳаи фаъолияти илмӣ ва (ё) илмию техникӣ тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Моддаи 35. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 36. Дар хусуси аз эътибор соқит донишани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи илм ва сиёсати давлатӣ оид ба илму техника"

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21 майи соли 1998 "Дар бораи илм ва сиёсати давлатӣ оид ба илму техника" (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с.1998, №10, мод. 94; с.2004, № 5, мод. 336; с.2007, №7, мод. 697; с.2008, №12, қ.2, мод. 1011; с.2013, №7, мод. 535; №12, мод. 904) аз эътибор соқит доништа шавад.

Моддаи 37. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон   Эмомалӣ Раҳмон

ш.Душанбе

18 марти соли 2015 № 1197